
Omvärlds- och framtidsspaning

2015-05-05

Tove Löfgren

KFKS 2015/390-799

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	3
2	Introduktion	4
2.1	<i>Varför framtids-, omvärlds- och trendspana? .....</i>	<i>4</i>
3	10 st megatrender.....	4
4	Värderingar.....	7
4.1	<i>Våra personliga värderingar.....</i>	<i>7</i>
4.2	<i>Värderingar kring nation och kommun – arbete är det allra viktigaste, vi vill vara delaktiga i vår kommun .....</i>	<i>11</i>
5	Arbetsmarknad – flera av megatrenderna påverkar våra jobb	12
5.1	<i>Ungas bild av framtida arbetsmarknad - självförverkligande mer viktigt än lön och status .....</i>	<i>14</i>

I Sammanfattning

Detta är ett första steg i omvärlds- och framtidsspaning. I detta steg har förnyelseenheten samlat olika generella trendanalyser i kortform. Tre områden presenteras: megatrender, värderingar och arbetsmarknad. I rapporten presenteras ingen analys av vad spaningen innebär för Nacka. Rapporten är tänkt att fungera som inspiration till diskussioner inför de utmaningar vi står inför och en aptitretare för ytterligare spaningar.

Det finns 10 megatrender: demografi, individualisering, kommersialisering, digitalisering och teknikutveckling, hälsa och miljö, acceleration, välstånd, globalisering, nätverkande samt urbanisering.

I global jämförelse sticker svenskarnas värderingar ut. Vi värderar självförverkligande och livskvalitet men även sekulära och rationella värden högre än något annat land.

Det finns några gemensamma viktiga personliga värden som nämns i flera studier som viktiga. Det är familj, trygghet, ärlighet och hälsa. Det finns tecken att svenskarnas värderingar går mer mot att tillfredsställa våra basbehov snarare än personlig utveckling eller behov av tillväxt och meningsskapande.

Svenskarna värderar arbetstillfällen högst för både nation och kommun. På kommunal nivå önskar man vara delaktig i frågor som rör mig personligen och lokalsamhället. Medborgarinflytande, engagemang, pålitlig samhällsservice och långsiktighet är ord som är viktiga i den önskade kulturen för kommunen.

Utmaningar för framtida arbetsmarknad är att datorer och robotar skapar nya behov av arbetskraft och förmågor hos anställda. Det kan vara exempelvis nätverkande, kreativitet, innovation, relationer, design, inspiration m.m. Andel i arbetsför ålder minskar. Det är en global konkurrens om arbetskraft, inte bara lågkvalificerade jobb försvinner finns även risk att kvalificerade arbeten försvinner. Sverige är ett exportberoende land, måste snabbt kunna ställa om sig till efterfrågan, vilket innebär en flexibel arbetsmarknad.

Ungdomar drömmer ett bra jobb och ett trevligt hem jämfört med tidigare snarare undersökningar då fred, kärlek och förståelse var viktigare. Den största skräcken är arbetslöshet. Ett bra jobb handlar främst om självrespekt och personlig tillfredsställelse är viktigast för den framtida karriären. De vill styra sina egna liv medan lön, status och makt bedöms som mindre viktigt.

2 Introduktion

Detta är ett första steg i omvärlds- och framtidsspaning. I detta steg har förnyelseenheten samlat olika generella trendanalyser i kortform. Rapporten har växt fram ur spaning för projektet ett internationellt universitet och social hållbarhet. Då flera delar i spaningarna är generell och kan vara av intresse för andra verksamheter har det sammanfattats som en egen rapport.

Tre områden presenteras: megatrender, värderingar och arbetsmarknad. I rapporten presenteras ingen analys av vad spaningen innebär för Nacka. I förstudien för ett internationellt universitet finns framtidsspaningen om arbetsmarknad med reflektion kring vad det kan innebära för ett framtida universitet. Se rapporten som inspiration till diskussioner inför de utmaningar vi står inför och en aptitretare för ytterligare spaningar och kommande analyser.

2.1 Varför framtids-, omvärlds- och trendspana?

Trendbegreppet är olika beroende på var man befinner sig, inom modebranschen har det en annan betydelse än om man jobbar med statistik. Inom samma begreppsvärld finns även omvärldsspaning och –analys samt framtidsspaning. Trend är de stora samhällsdragen, omvärldsbevakning mer riktat hur andra gör. Trender och medborgares beteenden påverkar kommunen som organisation men även samhället.

Samhället är i ständig förändring. Vi behöver förstå vår dåtid, samtid och framtid för att möta utmaningar och tillvarata möjligheter. Ett sätt att förstå vår samtid och framtid är att inventera och analysera trender och värderingar. Det hjälper oss att lyfta blicken och tolka tidiga signaler. Det i sin tur kan hjälpa oss att arbeta proaktivt. Det kan innebära att planera för framtiden och aktivt arbeta för att stärka positiva trender men även förebygga oönskade framtidsscenarioer.

I denna rapport använder vi oss av redan identifierade trender och omvärldsspaningar.¹

3 10 st megatrender

Megatrender är de stora, globala förändringarna i samhällsutvecklingen som kommer att påverka oss de kommande 10-15 åren. Det finns flera uppsättningar av megatrender, men ofta handlar det om att samma fenomen men benämns

---

¹ Underlag för rapporten är: SOM -undersökningen 1988-2011 Värderingsförändringar i Sverige 1988-2011 Henric Oscarsson, Sverigestudien 2014, Kairos future trend 2015, World value survey "kulturkartan 2015", Kairos future Global Youth 2013, Quattroporte 90-talister, Futurewise analys utifrån tidskrift samt om arbetsmarknaden, framtidskommissionen, Institutet för framtidsstudier Köpenhamn, Stiftelsen för strategisk forskning.

något olika. Megatrender säger något om den troliga framtiden, men det finns också andra möjliga framtidsscenarier. Stora händelser såsom 11:e september kan tillfället stoppa eller förändra ett scenario. Det kan även bli så stora motreaktioner mot en trend att de faktiskt ändras.

Det finns en anammad syn att GUD styr framtiden. Det vill säga Globalisering, Urbanisering och Digitalisering. Men det är inte bara gud som styr, för att komplettera den bilden finns det ytterligare trender som bör läggas till och som vi bör förhålla oss till. Som en hjälp att minnas de 10 megatrenderna² använder vi första orden i alla megatrenderna och bildar då orden **GUD, HAV** och **KIND**, kanske en liten dikt kan vara en hjälp för att minnas?

Om man vill se trender på sikt
ta hjälp av GUD eller en dikt.
Liksom jorden snurrar runt sitt nav
formar trendvågor, stora som små, ett HAV
En KIND har sidor två
trender kanske ett frö till framtiden kan så.

D – Demografi

Världens befolkning åldras, vi lever allt längre och världens kvinnor har fött färre barn de senaste 55 åren. Det påverkar arbetsmarknaden när antalet människor i arbetsför ålder minskar. Det påverkar även genom exvis minskade skatteintäkter och högre offentliga kostnader. De äldre är mer aktiva och har andra förväntningar än tidigare generationer.

I – Individualisering

Vi går från kollektivistiska samhällsnormer. En central målsättning för den moderna människan är att utmärka sig från mängden och därigenom nå en högre position i den sociala hierarkin baserat på normer och värderingar. Vi förväntar oss unika produkter och vi kräver mer individuell uppmärksamhet, vilket påverkar individers liv men även företag och organisationer.

K – Kommersialisering

Digitaliseringen har gjort det mycket lättare att nå konsumenter världen över, internet underlättar kommersialiseringen genom att göra det både billigare och snabbare för företag att sälja till en global marknad. Det ger konsumenten fler val och ökar konkurrens bland företag.

T – Digitalisering och teknikutveckling

De viktigaste områdena för teknologiutveckling under de kommande årtiondena är IT, bio- och nanoteknik samt energi. Informationsteknologin har lett till enorma

---

² De 10 megatrenderna är hämtade från Institutet för framtidsstudier Köpenhamn, med tillägg från bland annat Kairos future.

förändringar de senaste årtiondena. År 2020 kommer datorerna att vara ungefär 200 gånger snabbare än dagens datorer och kommer att ha en minneskapacitet som är 1 000 gånger så stor. Datorer och robotar kommer att utföra allt mer komplexa uppgifter och internet kommer att vara en grogrund för helt nya, virtuella näringsgrenar.

Därutöver kommer också utveckling av bioteknik genom kartläggningen av människans DNA, kloning av däggdjur och genmodifiering av växter och djur och Nanoelektronik kan, inom ett par år, ersätta mikroelektronik. En bit längre in i framtiden finns nanomaskiner, mikroskopiska robotar som till exempel simmar omkring i vårt blodomlopp och tar bort cancer och beläggningar.

H - Hälsa och miljö

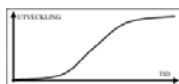
Idag har fitnesscenter blivit hälsocenter och har fått en mer spirituell och personlighetsutvecklande framtoning. Megatrenden hälsa och miljö har stor betydelse för världsekonomin. Hushållen spenderar mer och mer pengar på miljö och hälsa och antalet företag inom hälsovård fyrdubblades under första halvan av 00-talet. Den moderna människan äter hälsosamt och är medvetna om sambandet mellan hälsa och miljö.

A – Acceleration

Kunskap, varor och information, allt har ökat i takt. Vi gör flera dagliga val. Vi byter jobb, partner, idéer osv snabbare än någonsin. Individier likväl som företag måste vara förändringsberedda.

V – Välstånd

OECD-länder och utvecklingsländer får det bättre ställt. Flera länder går från jordbruks eller industrisamhälle till kunskapssamhälle. Nya typer av tjänster efterfrågas.

G – Globalisering

Globaliseringen är inget nytt, men det kommer bli ytterligare globala flöden av människor, kapital, varor, tjänster, information m.m. Globalisering gör det mer lika världen över, men vi blir även mer medvetna om regionala och lokala skillnader.

N – Nätverkande

Nätverkande har blivit ett centralt begrepp som genomsyrar vårt sätt att tänka. Nätverk ersätter hierarkier, utmanar vårt sätt att tänka och traditionella institutioner såsom nationalstaten, kyrkan, kulturen och språk.

U – Urbanisering

Stad

Fler kommer att leva i städer, framför allt sker stor förändring i Asien och Afrika. Det kan skapa utmaning för infrastruktur men även grogrund för social oro.

4 Värderingar

Värderingar hjälper oss att ge en bild av vårt samhälle utifrån vi människor som skapar och lever i samhället. Vad vi värderar ger oss också en bild av hur vi vill att samhället utvecklas. Personliga värderingar är mycket stabila och värderingsförändringar går mycket långsamt. Att fånga de små värderingsförändringarna är därför intressant och kanske kan säga något om framtiden. Men samtidigt handlar det om att se de breda dragen för att tolka en generell samhällsutveckling och inte se varje enskild förändring som ett tecken eller bevis på vart vi är på väg.

Värderingar skiljer sig åt mellan länder, vilket kulturkartan nedan visar. Det finns även skillnader inom Sverige och mellan generationer. Skillnaderna mellan generationer finns beroende på omständigheter och levnadsvillkor vid födelsetiden. Men det finns livscykeffekter, det vill säga värderingar utifrån var man befinner sig i livet. I denna rapport är skillnaden mellan generationerna mest intressant för att identifiera värderingsförskjutningar.

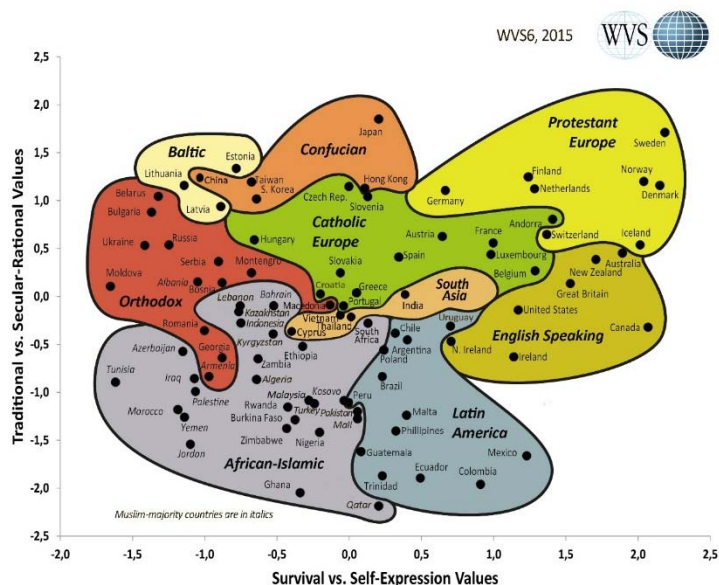
Värderingar kan delas i flera områden, personliga värderingar, värderingar om samhället idag men även ett önskat läge i framtiden.

4.1 Våra personliga värderingar

Vi börjar med att se våra personliga värderingar i ett internationellt perspektiv. Kulturkartan tas fram från World Value Survey och baserar sig på medborgarnas värderingar. Den senaste kartan publicerades 2015 och är resultat av den sjätte vågens mätningar. Det är även intressant att följa förändringar i kartan.

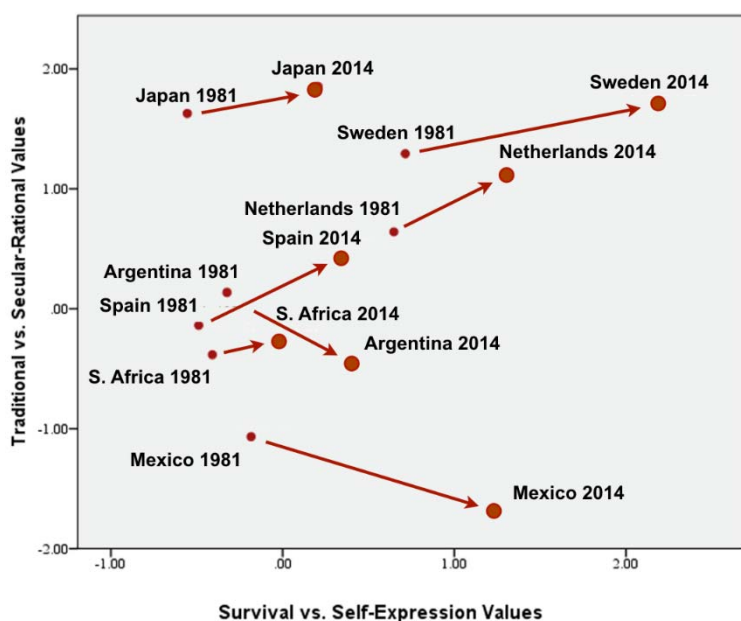
4.1.1 Sverige sticker ut

I kulturkartan nedan är länderna placerade efter sina värden på två axlar. Den undre axeln, x-axeln, mäter synen på livet i en rangordning från ren överlevnad till livskvalitet, tillit och självförverkligande. Ju längre högerut ett land placerar sig, desto viktigare är individens frihet. Den vänstra axeln, y-axeln, mäter traditionella värderingar där religiösa föreställningar och respekt för auktoriteter hamnar långt ned och sekulära, rationella, hamnar högre upp på skalan.

Sverige sticker ut tillsammans med de nordiska länderna. Vi befinner oss långt ut på båda axlarna, dvs både höga värden för individuell frihet och livskvalitet men även sekulära och rationella värderingar.

3

Denna karta visar värderingsförändringar för de länder som varit med sedan första mätningen 1981. Många länder gått mot högra krysset, men inte alla. Ryssland, som inte är med på kartan, sticker ut och går mot mer religiositet. Vad som hänt sen förra mätningen är bland annat att de baltiska länderna har gått mot väst.

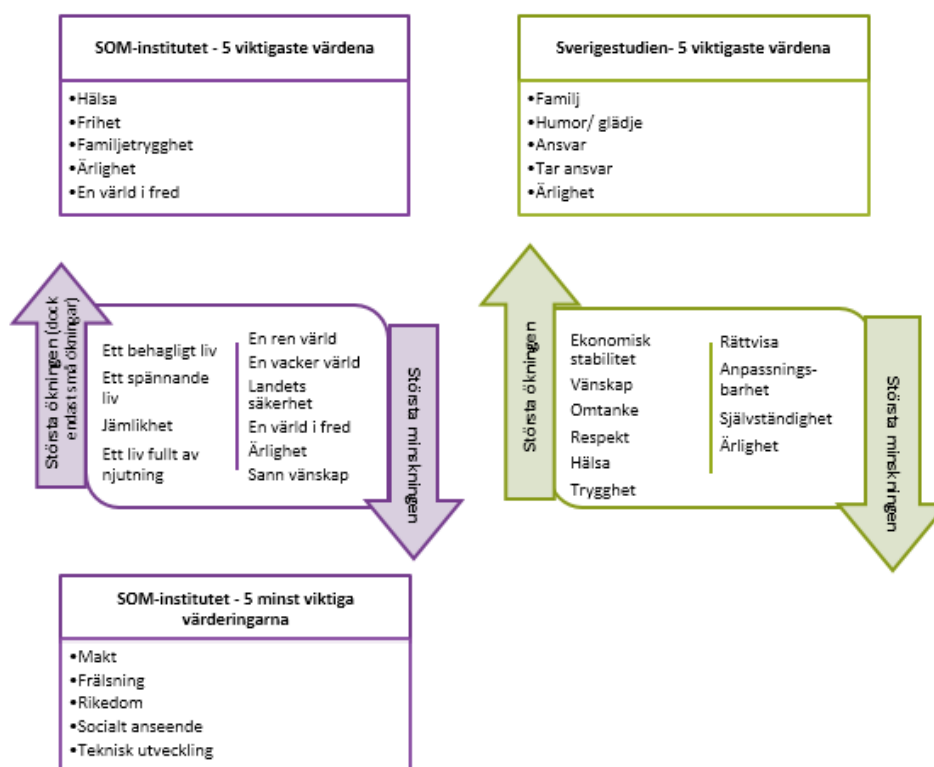
³ Kulturkartan 2015, WVS6. World Values Survey. Ronald Inglehart "Cultural evolution" (2015).

4.1.2 Värderingar i Sverige – familj, trygghet, ärlighet och hälsa är viktigt för oss

SOM-institutet har sedan 1988 följt svenskarnas värderingar.⁴ En annan undersökning som mäter värderingar är Sverigestudien, den har dock bara pågått sedan 2009.⁵ Se figur nedan för extrem förkortning av de båda studierna.

Sverigestudien pekar på att det har blivit mer fokus på att tillfredsställa våra basbehov snarare än personlig utveckling eller behov av tillväxt och meningsskapande. I studien är ekonomisk stabilitet nytt för 2014, även omtanke och vänskap har ökat jämfört med rättvisa, anpassningsbarhet och självständighet som har försvunnit. I SOM studien ökade de individualistiska värderingarna, exvis ett liv fullt av njutning, fram till 2002 men har nu minskat något. Även självförverkligande har minskar under 2000-talet. Några gemensamma viktiga värden i båda studierna är familj, trygghet, ärlighet och hälsa. Antingen är värdena med på topplistan eller ökat i betydelse.

⁴ SOM-institutets undersökningar, Henrik Oscarsson
Värderingsförändringar i Sverige 1988-2011.

⁵ I SOM undersökningen ställs frågan Hur viktigt är följande saker för Dig?

I Sverigestudien ställs frågan beskriv vem du är genom att välja ut tio för dig viktiga värderingar/egenskaper/beteenden. Välj inte ut ord vem du vill vara.

Både SOM och Sverigestudien utgår från svar från respondenter om sina egna värderingar. Ett annat sätt att studera värderingar är att analysera beteenden. Ett beteende som kan vara intressant att studera är vilka tidningar och tidskrifter som vi läser. Futurewise har gjort en sådan granskning som fångar i mångt och mycket samma värderingar som de båda ovanstående undersökningarna. Deras analys visar på att svenskarna är trygghetsökande, hemmet och familjen är den ultimata tryggheten. Vi uppvisar en viss ängslighet samtidigt som vi söker efter sanning och värdesätter äkthet och autenticitet. Hälsa är också viktigt kopplat inte bara för att må bra utan även för att visa på prestation och identitet.

4.1.3 Ungas värderingar – individualistiska drömmar snarare än idealistiska, de yngsta är inte de mest extrema

Ungdomar drömmer ett bra jobb och ett trevligt hem jämfört med tidigare undersökningar då fred, kärlek och förståelse var viktigare. Stabilitet, trygghet, jämställdhet, valfrihet och hälsa är viktigt men även klimatfrågan. Den största skräcken är arbetslöshet. 80 % av svenska ungdomarna tycker att demokrati är den bästa styrningen och ungdomarna litar i större utsträckning på FN. Svenska ungdomars tilltro den nationella styrningen har ökat. Tidigare värden som individualism och postmaterialism och självförverkligande har minskat hos unga. De yngsta idag är inte den generation med mest extrema värderingar, det är snarare 80-talisterna som har de mest extrema värderingar. Det finns inget som tyder på att den uppkopplade trenden försvinner, dagens unga tänker att världen fungerar bättre tack vare tekniken.⁶

Även om klimatfrågan är viktig finns åsikter att miljön redan är förstörd och det är ingen idé att leva hållbart. Det kan hänga ihop med den identifierade individualismen/egoismen och ökade materialismen. 90-talisterna tror att år 2030 måste vi tänka egoistiskt för att lyckas och att vi kommer att konsumera mer. Även den tekniska utvecklingen nämns och man tror att den kommer vara mer intuitiv.⁷ Hos unga i SOM undersökningen ökar värden som ett behagligt liv, ett spännande liv och ett liv fullt av njutning. Medan landets säkerhet, en värld i fred är mindre viktigt för unga och har minskat mer än för äldre generationer. Det har visat sig vara en generationsförändring snarare än livscykeffekt.

---

⁶ Kairos future Global youth 2013.

⁷ Quattroporte undersökning om 90-talister.

4.2 Värderingar kring nation och kommun – arbete är det allra viktigaste, vi vill vara delaktiga i vår kommun

Förutom personliga värderingar kan det vara intressant att följa värderingar kopplade till nationen och kommunen. Sverigestudien ställer frågor om värdebeskrivning av nuvarande läge i Sverige respektive kommun men även frågor om viktigaste värderingar för att det ska fungera som bäst.⁸

Nuvarande värderingar		Önskade värderingar	
Kommun	Nation	Kommun	Nation
Arbetslöshet	Arbetslöshet	Arbetsstillfällen	Arbetsstillfällen
Kostnadsjakt	Byråkrati	Ekonomisk stabilitet	Ekonomisk stabilitet
Byråkrati	Yttrandefrihet	Ansvar kommande generationer	Ansvar kommande generationer
Miljömedvetenhet	Osäkerhet om framtiden	Miljömedvetenhet	Väl fungerande sjukvård
Mångfald	Materialistiskt	Demokratiska processer	Bevarande av naturen
Osäkerhet om framtid	Fred	Långsiktighet	Miljömedvetenhet
Resursslöseri	Resursslöseri	Bevarande av naturen	Demokratiska processer
Kortsiktighet	Skyller på varandra	Pålitlig samhällsservice	Fred
Förvirring	Kortsiktighet	Medborgarinflytande	Omsorg om äldre
Stolthet över att bo i kommunen	Utbildningsmöjligheter	Engagemang	Jämlikhet

Arbetsstillfällen och sin negativa motpol arbetslöshet dominerar beskrivningen om önskad värdering respektive nuvarande läge. Generellt ser svenskarna ljusare på tillvaron, men endast små förändringar har skett sedan 2013. Stolthet över att leva/bo/verka i kommunen har ökat och är nu med på listan.

Det finns regionala skillnader, exvis är mångfald en beskrivning av nuvarande Storstockholm, men inte storgöteborg. Göteborg är ensamma om att makt och att skyller på varandra är ord som beskriver staden, Stockholm är däremot ensamma om ekonomisk stabilitet och arbetsstillfällen. Sammanställningen visar att man på kommunal nivå önskar vara delaktig i frågor som rör mig personligen och lokalsamhället. Medborgarinflytande, engagemang, pålitlig samhällsservice och långsiktighet är ord som är viktiga i den önskade kulturen för kommunen.

⁸ Frågorna i Sverigestudien: ”Välj ut tio av följande värderingar/egenskaper/beteenden som bäst beskriver det Sverige/den kommun du lever i idag.” ”Välj ut tio av följande värderingar/egenskaper/beteenden som du anser vara centrala för att Sverige/din kommun skall kunna fungera som bäst.”

Ett annat sätt att visa på nuvarande och önskade värderingar är att visa på värderingsgap, hur man beskriver kommunen idag jämfört med vad som är centralt för att kommunen ska fungera allra bäst. Här presenteras värderingsgapen på kommunalnivå, arbetstillfällena är det område med allra störst gap.

Värderingsgap kommunalnivå

- Arbetstillfällena
- Ansvar för kommande generationer
- Ekonomisk stabilitet
- Långsiktighet
- Effektivitet
- Demokratiska processer
- Medborgarinflytande
- Anpassningsbarhet
- Lyhördhet
- Pålitlig samhällsservice

5 Arbetsmarknad – flera av megatrenderna påverkar våra jobb

Flera av megatrenderna påverkar den framtida arbetsmarknaden. Inte minst digitaliseringen och teknikutvecklingen, men även bland annat globaliseringen, demografin och det ökade välståndet i världen. Kanske även hälsotrenden kan ge ny arbetsmarknad?

Den demografisk utmaning att människor lever längre leder till andelen i arbetsför ålder minskar. Fram till år 2030 beräknas andelen i de mest yrkesaktiva åldrarna (20–64 år) minska från 58 till 54 procent, vilket innebär att det kommer att uppstå ett växande underskott på arbetskraft.⁹

En annan utmaning är den ökade globaliseringen. Sverige är ett av världens mest globaliserade och exportberoende länder. Det ställer stora krav på utvecklingskraften och omställningsförmågan både hos Sverige som land och hos svenska företag och anställda. Många arbeten som inte kräver särskilt hög utbildning eller andra särskilda kvalifikationer har försvunnit och allt fler arbeten

---

⁹ Framtidskommissionen Ds 2013:19, Svenska framtidsutmaningar Slutrapport från regeringens Framtidskommission

kräver allt större kunskaper och kompetenser. Det svenska lönekostnadsläget är högt, vilket höjer kraven på de anställdas produktivitet.

I OECD länder och utvecklingsländer ökar välståndet och får det allt bättre ställt. Fler länder går från jordbruks eller industrisamhälle till kunskapssamhälle. I framtiden kan det därmed innebära en ökad internationell konkurrens, även i de arbeten som kräver högre utbildning i likhet med den internationella konkurrensen det nu är för yrken med lägre utbildning.

Sverige är känsligt för datorisering. Femtiotre procent av dagens anställda beräknas kunna ersättas av digital teknik under de kommande två decennierna, mot 47 procent i USA. Det innebär att 2,5 miljoner jobb i Sverige påverkas. Skillnaden beror bland annat på att Sverige fortfarande har fler industrijobb som kan komma att automatiseras.¹⁰ Muskelkraft ersätts av maskiner, hjärnkraft ersätts av datorer. I takt med att även tjänsteorienterade yrken sätts under press från framtida automatisering och robotisering så kommer betydligt fler än de i tillverkningsindustrin se arbetstillfällena krympa rejält. Framtidens arbetsuppgifter blir troligtvis allt mer sofistikerade och komplexa.

För att identifiera framtidens arbetsmarknad behöver vi funderar på vad datorer och robotar är dåliga på. Det kan vara saker som fantasi, kreativitet, innovation, nätverkande, relationer, design, inspiration, känslor, drömmar, omtanke om andra, förhandling och liknande¹¹. Det är dessa egenskaper och förmågor som kan tänkas värdesättas högre i framtiden. Framtidens arbetsmarknad kan också antas möta trenden med ökat hälsofokus och tjänster som höjer livskvaliteten för oss människor.

Sammanfattning av framtidens utmaningar för arbetsmarknad

- Datorer och robotar skapar nya behov av arbetskraft och förmågor hos anställda såsom, nätverkande, kreativitet, innovation, relationer, design, inspiration m.m. Framtidens arbetsuppgifter kommer att bli allt mer sofistikerade och komplexa.
- Andel i arbetsför ålder minskar.
- Global konkurrens om arbetskraft, inte bara lågkvalificerade jobb försvinner utan även att kvalificerade arbeten.
- Sverige ett exportberoende land och vi måste snabbt kunna ställa om sig till efterfrågan. Vilket innebär ett det krävs en flexibel arbetsmarknad.

---

¹⁰ Stiftelsen för strategisk forskning, Vartannat jobb automatiseras inom 20 år – utmaningar för Sverige

¹¹ Futurewise

5.1 Ungas bild av framtida arbetsmarknad - självförverkligande mer viktigt än lön och status

Unga drömmer om ett bra jobb. Vad är då ett bra jobb? Ett bra jobb handlar främst om självrespekt och personlig tillfredsställelse. Unga idag ser jobb som en väg till självförverkligande och för sin egen skull, de är intresserade av hälsa, välbefinnande och personlig utveckling. Kunskapsföretag bedöms som mest intressanta att arbeta inom. Det är viktigare att styra sina egna liv medan lön, status och makt bedöms som mindre viktigt.¹²

En utmaning för Sverige är om 90-talisterna bryr sig tillräckligt och vill arbeta tillräckligt hårt för att möta den internationella konkurrensen. Entreprenörskap handlar för 90-talister mer om självförverkligande och kreativitet och skapa företag, exvis inom musik, konst eller design. Arbeta tillsammans och nätverk kommer att behövas menar de unga, men inte nödvändigtvis i fysisk mening utan genom social media. De tror att de inte kommer att behöva arbeta lika hårt som sina föräldrar för att lyckas.¹³

---

¹² Kairos future Global Youth 2013

¹³ Quattroporte 90-talister

Öppenhet och mångfald

*Vi har förtroende och respekt för människors kunskap
och egna förmåga - samt för deras vilja att ta ansvar*

